

Lárionad na Gaeilge: Taighde, Teagasc agus Tástáil

Ollscoil Mhá Nuad

Scrúdú Mheánleibhéal 2 (B2)

Tuairisc an Phríomhscrúdaitheora

Scríbhneoireacht agus Úsáid na Gaeilge

An scrúdú scríbhneoireachta & úsáid na Gaeilge

Déantar measúnú ar chumas na n-iarrthóirí téacsanna foirmiúla agus neamhfhoirmiúla a scríobh i gcomhthéacs sonrach. Ba cheart go mbeadh siad in ann na píosaí scríbhneoireachta a eagrú go comhleanúnach agus an cumas atá acu sa teanga ó thaobh gramadaí, struchtúir agus stór focal de a léiriú. Tá na sonraí a bhaineann leis an rannóg seo leagtha amach sa tábla thíos.

Ceist	Líon na míreanna	Cineál téacs	Formáid na bhfreagraí	Marcanna	Fócas an scrúdaithe
1	1	Litir fhoirmeálta (iarratas ar phost nó áit ar chúrsa, ag cur isteach ar chomórtas srl.)	Scríbhneoireacht threoraithe	30 marc	Cruinneas gramadaí agus struchtúrtha, comhleanúnachas téacs.
2	1	Alt, léirmheas, scéal, aiste.	Oscailte	30 marc	Cruinneas gramadaí agus struchtúrtha, comhleanúnachas téacs.
3	15	Alt i nuachtán nó iris ar líne, blog.	Eagarthóireacht ar théacs	30 marc	Cruinneas gramadaí agus struchtúrtha.
4	6	Abairtí.	Aistriúchán	30 marc	Cruinneas gramadaí agus struchtúrtha. Ábaltacht an chiall cheart a chur in iúl.

An scrúdú scríbhneoireachta agus úsáid na Gaeilge - comhairle agus moltaí d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí

- Moltar go láidir d'iarrthóirí cloí leis an teorainn focal atá leagtha síos do Cheist 1 agus do Cheist 2. Ba cheart dóibh, agus iad ag pleanáil a gcuid ama sa chuid seo den scrúdú, a chinntiú go mbeidh go leor ama acu leis an mhéid atá scríofa acu a athléamh go cúramach agus aon eagarthóireacht atá riachtanach a dhéanamh. Má chloíonn iarrthóirí leis an teorainn focal ba cheart go mbeadh go leor ama acu athbhreithniú cuimsitheach a dhéanamh ar an mhéid a scríobh siad.
- Níl sé inghlactha ag an leibhéal seo go mbeadh gnáthfhocail Ghaeilge litrithe go mícheart, go mbeadh focail atá tugtha sa cheist féin mílitrithe ná go mbeadh síntí fada, ceannlitreacha, comharthaí ceiste nó a leithéidí fágtha ar lár. Ba cheart do mhúinteoirí cur ar a súile d'fhoghlaimoírí an tábhacht a bhaineann leis an chéim athbhreithnithe sa phróiseas scríbhneoireachta agus cabhrú leo na botúin a dhéanann siad go rialta a thabhairt faoi deara agus a cheartú. Ba cheart cabhrú le foghlaimoírí teacht ar straitéisí

chun na scileanna atá acu a léiriú agus chun dul i ngleic le haon fhadhbanna a bhíonn acu agus iad ag scríobh.

- Tugtar treoir d'iarrthóirí maidir le líon na bhfocal atá le scríobh do gach ceist. Níor cheart d'iarrthóirí a bheith ag cur amú a gcuid ama sa scrúdú ag cuntas na bhfocal agus ansin ag iarraidh an méid atá scríofa acu a ghiorrú. Moltar dóibh cleachtadh a dhéanamh ar cheisteanna a fhreagairt taobh istigh den teorainn focal sa chaoi is go mbeidh barúil mhaith acu cad é an méid atá le scríobh lá an scrúdaithe féin.
- Maidir le Ceist 1, moltar d'iarrthóirí cloí le hábhar an téacs agus leis na pointí treorach a chuirtear ar fáil dóibh. Meabhraítear dóibh go gcaithfidh siad na pointí go léir a chlúdach sna freagraí a scríobhann siad. Ba cheart dóibh a bheith in ann forbairt mhaith a dhéanamh ar na pointí sin **gan** píosaí fada a thógáil ón téacs féin.
- I gCeist 2 tugtar eolas do na hiarrthóirí faoin lucht léitheoireachta ar a bhfuil an píosa scríbhneoireachta dírithe. Mar shampla, más alt do nuachtán nó cur síos do chara ar eachtra éigin atá i gceist, ba cheart an t-ábhar a chur in oiriúint don spriocghrúpa áirithe sin agus ba cheart go mbeadh an réim cheart in úsáid tríd síos.
- Tá sé fíorthábhachtach go mbíonn an méid a scríobhann iarrthóirí do Cheist 2 bunaithe ar an teideal a thugtar. Mar shampla, más í an cheist '*Léirmheas ar chlár teilifíse a chonaic mé le gairid*' ní leor cur síos a dhéanamh ar an chlár agus cad a tharla ann nó ar na daoine a bhí páirteach ann. Is léirmheas atá le déanamh sa chás sin. Mar shampla, caithfear scríobh faoi na rudaí a bhí go maith faoin chlár, cad iad na rudaí a thaitin leat agus cén fáth, cad iad na rudaí nach raibh go maith agus cén fáth. Moltar go láidir d'iarrthóirí gan píosaí a chur de ghlanmheabhair don chuid seo den scrúdú.
- I gCeist 2 ní chuirtear mórán treoracha (seachas eolas faoin lucht léitheoireachta) ar fáil chun iarrthóirí a threorú agus iad i mbun pinn. Mar sin, tá tábhacht faoi leith ag baint leis an leagan amach ceart a bheith ar an mhéid a scríobhann iarrthóirí. Mar shampla, ba cheart go mbeadh intreoir agus críoch oiriúnach ar an phíosa agus go ndéanfaí an fhorbairt chuí ar na príomhphointí.
- **Tá sé tábhachtach go ndéanfaidh iarrthóirí iarracht an cumas atá acu maidir le stór focal agus struchtúr na teanga a léiriú do na scrúdaitheoirí.** Ag Meánleibhéal 2 bítear ag súil go mbeadh méid áirithe éagsúlachta agus solúbthachta le feiceáil i bpíosaí scríbhneoireachta na n-iarrthóirí. Is é sin le rá, nach mbeadh na briathra céanna in úsáid acu i gcónaí agus go mbeadh siad ábalta leas a bhaint as stór focal leathan faoi mar atá léirithe i Siollabas B2.
- Tá sé tugtha faoi deara ag na scrúdaitheoirí go bhfuil feabhas áirithe tagtha ar fhreagraí na n-iarrthóirí i gCeist 3 i.e. sa phíosa eagarthóireachta. Mar sin féin, tá aire ag teastáil go fóill. Is minic a chailleann iarrthóirí marcanna trí easpa cúraim agus iad ag scríobh an leagain cheartaithe d'fhocal. Féach, mar shampla, an leagan míchruinn '*i mo déagóir*'. Is mar seo a cheartaigh roinnt mhaith iarrthóirí an botún '*i mo dheagóir*' (*i mo dhéagóir*).

- Moltar go láidir d'iarrthóirí gan rudaí 'a cheartú' mura mbíonn siad iomlán cinnte go bhfuil siad mícheart.
- I gCeist 4, an cheist aistriúcháin, moltar d'iarrthóirí am a chaitheamh ag athléamh agus ag ceartú an méid a scríobh siad. Ba cheart a chinntiú nach bhfuil aon fhocal nó aon chuid den abairt fágtha gan aistriú.
- Tugtar eolas thíos faoi na botúin is coitianta a dhéanann iarrthóirí agus iad ag scríobh.
  - (1) Easpa cruinnis maidir le húsáid na n-aimsirí éagsúla.
  - (2) Éiginnteacht faoi úsáid na claoninsinte. Iarrthóirí láidre ag rá '*ceapaim go bhfuil/is dóigh liom go raibh*' agus bhí na hiarrthóirí atá níos laige ag rá '*ceapaim tá/is dóigh liom bhí*'.
  - (3) Bíonn fadhbanna leanúnacha ag iarrthóirí le húsáid an tséimhithe i gcomhthéacsanna éagsúla. Mar shampla, '*an bhuntáiste*' (*an buntáiste*), '*an pictiúrlann*' (*an phictiúrlann*), '*áit maith*' (*áit mhaith*), '*duine dheas*' (*duine deas*). Bhí roinnt iarrthóirí ag cur séimhiú tar éis 'le' e.g. '*eolas le bhailiú*' (*eolas le bailiú*) agus san ainm briathartha e.g. '*ag fhoghlaim*' (*ag foghlaim*). Bíonn an claonadh ag go leor iarrthóirí an séimhiú a fhágáil ar lár tar éis 'mar' e.g. '*Ag obair mar cócaire*' (*Ag obair mar chócaire*).
  - (4) An aidiacht shealbhach san iolra gan urú e.g. '*Bíonn siad an-tógtha lena fadhbanna féin*', (... *lena bhfadhbanna féin*), '*Beidh ár cairde ag dul ar laethanta saoire linn*' (*ár gcairde*).
  - (5) Míthuiscint faoi úsáid '*clann*' agus '*muintir*'.
  - (6) Fadhbanna le húsáid an fhleiscín e.g. '*an deas*' (*an-deas*), '*go h-iontach*' (*go hiontach*).
  - (7) Síneadh fada ar 'ba' e.g. '*Bá dhuine iontach é*' (*Ba dhuine iontach é*).
  - (8) Breischéim/sárchéim na haidiachta á úsáid in áit uimhir iolra na haidiachta e.g. '*na daoine óige*' (*na daoine óga*).
  - (9) Ag úsáid '*ar feadh*' in áit 'le' e.g. '*Tá post agam anseo ar feadh trí bliana anois...*' (*Tá post agam anseo le trí bliana anois...*).
  - (10) Ní féidir '*áfach*' a úsáid ag tús abairte mar a dhéantar sa Bhéarla.
  - (11) Úsáid na réamhfhocal e.g. '*Ba mhaith liom cur isteach leis an bpost*' (*Ba mhaith liom cur isteach ar an bpost*) agus '*Cuairt a thabhairt le/chuig/do...*' in ionad (*Cuairt a thabhairt ar...*).

Tuairisc ar Scrúdú Mheánleibhéal 2 (B2)

- (12) Má bhíonn litir le scríobh, ba cheart go mbeadh iarrthóirí in ann an tuiséal gairmeach a láimhseáil i gceart le cibé ainm a thugtar sna treoracha i.e. ‘A Sheáin’, ‘A Áine’, ‘A Shiobhán’, ‘A Jonas’ agus araile.
- (13) I measc na bhfocal a litrítear mícheart go minic tá – ‘leath uair’ (*leathuair*), ‘aoibheann’ (*aoibhinn*), leaganacha éagsúla den fhocal ‘*traidisiúnta*’ agus den bhriathar ‘*taitin*’ sna haimsirí éagsúla.
- (14) Is minic a léiríonn iarrthóirí éiginnteacht faoi úsáid na n-uimhreacha. Mar shampla, ní bhíonn na horduimhreacha in úsáid i gceart i gcónaí. Bíonn easpa leanúnachais ag baint le cur i bhfeidhm na rialacha maidir leis na huimhreacha pearsanta chomh maith.
- Tá roinnt samplaí de fhreagraí a fuarthas ó iarrthóirí le fáil anseo. Tugann siad léiriú ar an chaighdeán a bhfuiltear ag súil leis sna píosaí scríbhneoireachta seo i *Scrúdú Mheánleibhéal 2*.

- Seo a leanas **Ceist 1** i scrúdú Scríbhneoireachta agus Úsáid na Gaeilge (*Scrúdú Mheánleibhéal 2*).

*Tá fógra sa nuachtán faoi phost thar lear. Ba mhaith leat cur isteach ar an bpost. Léigh an fógra agus na nótaí thíos. Bain úsáid as **na nótaí go léir** agus scríobh litir chuig an fhostóir. Scríobh **160-180 focal**.*

Bliain thar lear

Ar mhaith leat bliain a chaitheamh ag obair agus ag staidéar i Stáit Aontaithe Mheiriceá?

Tá teaghlach Éireannach atá lonnaithe i Nua-Eabhrac ag lorg duine chun aire a thabhairt do bheirt pháistí (aois 6 agus 10) ar feadh bliana.

Ní mór d'iarrthóirí taithe a bheith acu ar a bheith ag obair le páistí.

Is í an Ghaeilge teanga an teaghlaigh agus caithfidh iarrthóirí a bheith líofa sa Ghaeilge.

Ní mór d'iarrthóirí ceadúnas glan tiomána a bheith acu agus scileanna cócaireachta.

Beidh deis ann freastal ar ranganna nó ar chúrsaí oideachais páirtaimseartha.

Má tá spéis agat sa deis iontach seo, seol litir chuig:

Máirín Uí Chuinn, 4532 Henry Street, NY10010.

bliain ag obair i naíonra...cúrsaí oiliúna...cúntóir ranga i mbunscoil...

→

as ceantar Gaeltachta ...oideachas trí Ghaeilge...

→

2015 scrúdú tiomána...cócaire maith mar...

→

Ba bhreá leat Spáinnis a dhéanamh mar....

Seo a leanas trí shampla de fhreagraí a tugadh agus tráchtairacht ghairid ar gach ceann acu. Ar ndóigh, rinneadh ainmneacha, seoltaí agus eolas eile a athrú.

SAMPLA 1

Seoladh
Baile Átha Cliath
Éire
Dáta

Máirín Uí Chuinn
4523 Henry St
NY 10010

A bhean Uí Cuinn, a chara,
Táim ag scríobh an litir seo maidir leis an bhfógra a chonaic mé sa nuachtán. Tá an-suim agam sa phost, mar tá an-chuid taithí agam i gcúrsaí oiliúna agus ag obair le páistí óga.

Chaith mé trí bliana ag obair i naíonra i gContae Uíbh Fhailí nuair a d'fhág mé an mheánscoil agus tar éis sin, bhí post agam mar chúinteoir ranga i mbunscoil.

Is as ceantar Gaeltachta i gContae na Gaillimhe ó dhúchas mé agus fuair mé mo chuid oideachais trí Ghaeilge. Mar sin, tá sí ar mo thoil agam.

Rinne mé mo scrúdú tiomána in 2015 agus tá ceadúnas glan agam. Is cócaire maith mé agus rinne mé cúrsa sa chocaireacht nuair a bhí mé i gContae Uíbh Fhailí.

Bhí mé sásta a léamh go mbeidh deis ann freastal ar ranganna. Ba bhreá liom Spáinnis a dhéanamh mar tá mé tógtha leis na teangacha go léir.

Beidh mé faoi chomaoin agat dá thabharfá seans dom obair leat agus le do chlann, agus dá mbeadh aon cheist agat fúm, ná bíodh leisce ort ríomhphost a sheoladh chugam ag mise@eircom.net.

Le gach dea-mhéin
Máire Éilis Nic Gabhann

Tráchtareacht ar Shampla 1

Is sampla an-mhaith an píosa scríbhneoireachta seo den chaighdeán a bhfuiltear ag súil leis sa scríobh i *Scrúdú Mheánleibhéal 2*. Maidir leis an leagan amach, tá beannacht agus críoch oiriúnach in úsáid sa litir. Clúdaítear na pointí ar fad a bhí le plé agus tá forbairt bheag déanta orthu. Glactar leis nach féidir le hiarrthóirí forbairt rómhór a dhéanamh ar na pointí taobh istigh den teorainn focal atá leagtha síos. Baintear úsáid as leaganacha cainte a léiríonn an réim cheart dá leithéid de litir. Réim fhoirmiúil nó oifigiúil atá i gceist i.e. ‘*a chara*’, ‘*Beidh mé faoi chomaoin agat...*’ agus ‘*Le gach dea-mhéin*’. Maidir le cúrsaí cruinnis, tá an píosa seo measartha saor ó bhotúin thromchúiseacha. Léirítear tuiscint an-mhaith ar úsáid na mbriathra, ar úsáid na n-aimsirí agus ar úsáid na réamhfocal. Tá an phoncaíocht agus an litriú go maith. Tá cúpla botún litrithe ann – ‘*cocaireacht*’ agus ‘*chúinteoir*’. Is botúin iad sin nár cheart a dhéanamh de bharr go bhfuil na focail ‘*cócaireachta*’ agus ‘*cúntóir*’ tugtha sa téacs féin. Sheachain an t-iarrthóir seo go leor de na botúin is coitianta a dhéanann foghlaimeoirí agus iad ag scríobh na teanga. Cé go bhfuil roinnt frásaí ciotacha in úsáid, níl siad tromchúiseach agus ní chuireann siad isteach ar an chumarsáid. Féach, mar shampla, ‘*Táim ag scríobh an litir seo maidir leis an bhfógra...*’ agus ‘*tá an-chuid taithí agam i gcúrsaí oiliúna...*’.

SAMPLA 2

Baile an Ghleanna
Co. Chill Dara

A Mháirín,

Chonaic mé do fhógra sa nuachtán agus tá mé ag cur isteach ar an bpost seo.

Chaith mé bliain ag obair í naónra anseo in Éirinn agus tá cúrsa oiliúna déanta agam freisin. Bhí an t-ádh orm mar chúntóir i mbunscoil i mBaile Nua.

Rugadh agus togadh mé i Rath Cairn, is é sin ceantar Gaeltachta i gcontae na Mí. Fuair mé mo chuid oideachais trí Gaeilge ansin.

Tá mé in ann carr a thiomáint agus fuair mé mo cheadúnas tiomána sa bhliain dhá mhíle is a trí. Tá sé glan go fóill.

Is feidir liom cócaireacht mar rinne mé cúrsa cocaireacht an Blian seo chaite. Ba mhaith liom an Spáinnis a fhoghlaim agus tá suim an-mhór agam sa teanga sin. I do fhógra durt tu go mbeidh an deis ann freastal ar ranganna nó ar chursaí eigin. Is é an Spáinnis is fearr liom a dhéanamh dá mbeadh an deis agam.

Tá mé ag súil le do fhreagra.

Slán go foill
Seán Ó Conchúir

Tráchtairacht ar Shampla 2

De réir an chaighdeáin a bhfuiltear ag súil leis i *Scrúdú Mheánleibhéal 2*, is ag leibhéal meánach atá an sampla thuas. D'fhéadfaí na nótaí a tugadh a fhorbairt rud beag níos fearr sa phíosa seo. Uaireanta, níl sé róshoiléir cad é atá i gceist ag an iarrthóir e.g. *'Bhí an t-ádh orm mar chúntóir i mbunscoil i mBaile Nua'*. Tá an leagan amach sásúil go leor, cé gur fágadh *'a chara'* ar lár ag tús na litreach. Seans go bhfuil *'Slán go fóill'* rud beag neamhfhoirmiúil agus gurbh fhearr *'Is mise le meas'* nó *'Le gach dea-mhéin'* a úsáid ina leithéid seo de litir. Cé go bhfuil formhór na mbunstruchtúr gramadaí i gceart feictear go bhfuil fadhbanna áirithe ag an iarrthóir seo maidir le litriú. Is é *'naónra'* a scríobhadh cé go bhfuil *'naíonra'* tugtha sa cheist. Tá bunrudaí litrithe go mícheart e.g. *'durt tú'*, *'chursaí eigin'* agus *'Slán go foill'*. Tá *'Spáinnis'* litrithe i gceart in áit amháin agus mícheart in áit eile. Níl aon mhórfhadhbanna leis an phoncaíocht seachas an cheannlitir ar an fhocal *'bliain'* i lár abairte. Botún eile atá sa phíosa, agus atá coitianta in obair na n-iarrthóirí go léir, ná míthuiscint faoi úsáid an tséimhithe e.g. *'...an bhliain seo chaite'*. Ceapann iarrthóirí go minic go n-úsáidtear séimhiú sna cásanna seo de bharr go bhfuil an t-ainmfhocal baininsneach. Tá frása nó dhó a léiríonn éiginnteacht faoi úsáid na n-aimsirí e.g. *'Is é an Spáinnis is fearr liom a dhéanamh...'* (*Is í an Spáinnis ab fhearr liom a dhéanamh...*).

SAMPLA 3

Dia Dhuit a Mhairin

Taim ag scríobh chugat mar gheall ar do fógra a bhí sa nuachtan inné agus ba mhaith liom iarratais a chur isteach ar.

Rugadh agus togadh me í dtuaisceart Chíarraí. Táim an duine is sine sa chlann de ceithre paistí. Tá a lán taithí agam lé daoine óga mar ta triúr daoine níos óga na mé í mo chlann agus bhí orm aire a thabhairt doibh ó ám go hám. Deanaim a lan obair le na paistí óga sna Cumann Lúthchleas Gael agus thaitin sé go mór liom.

Nuair a bhí mo cúrsa críochnaithe agam sa ollscoil chaith me bliain ag obair í naonra in aice liom. Bhí beagnach fiche paistí ann gach lá agus bhí orm gach sort rud a rinne doibh. Chaith mé a lán ama ag imirt le na paistí agus ag coicareacht doibh. Coicareacht maith ata mé agus tá suim agaim í bia deas difrúil agus ta a'fhios agam chom tabheacht a bhfuil sé go níthonn daoine óga an bia ceart agus gan iad a bheith ag ithe garbaiste – agus rudaí milseoige

Is as an Gaeltacht me agus tá an Gaeilge mo phríomhtheanga. Chuaigh me go dtí bunscoil gaelach agus ansin go dtí meanscoil gaelach.

Fuair mé mo ceadúnas glantiómana í mbliain 2015 agus níl aon fadhb agam bheith ag tiomaint í Nua-Eabhrac mar bhí me ag tiomant ann anuraidh.

Ba bhreá liom cúrsa Spáinnis a dheanamh pairtaimseartha – bhí me ag stadeir an Spáinnis san ollscoil agus ba mháith liom é a togáil suas arís

Ba bhrea liom dul chun aire a thabhairt do a beirt phaistí agus seo mo uimhir telefon mabhionn aon ceist agat 086 88886666

Is mise le meas
Seán Ó Murchú

Tráchtairacht ar Shampla 3

Níl an caighdeán a bhfuiltear ag súil leis sa scríobh i *Scrúdú Mheánleibhéal 2* léirithe sa phíosa áirithe seo. Maidir leis an leagan amach, ní thugtar aon seoladh agus tá an bheannacht ‘*Dia Dhuit a Mhairín*’ mí-oiriúnach i litir fhoirmiúil den chineál seo. I gcorp na litreach déantar forbairt an-mhaith ar na nótaí a tugadh sa cheist ach scríobhann an t-iarrthóir céad focal sa bhreis ar an mhéid atá leagtha síos, rud nach bhfuil sásúil. Léiríonn an t-iarrthóir go bhfuil roinnt eolais aige/aici ar bhunstruchtúr na teanga. Féach, mar shampla, úsáid na copaille – ‘*Is as... mé*’; úsáid na n-aimsirí – ‘*Rugadh agus tógadh me...*’; agus úsáid na bhforainmneacha réamhfhoclacha – ‘*Bhí orm aire a thabhairt dóibh...*’. Ar an lámh eile léirítear easpa leanúnachais maidir leis na bunstruchtúir chéanna e.g. ‘*Táim an duine is sine...*’, ‘*Cócaireacht maith ata mé*’, ‘*Déanaim a lán obair...agus thaitin sé go mór liom*’. Tá easpa cúraim agus leanúnachais maidir le cruinneas, litriú agus poncaíocht le feiceáil sa phíosa seo e.g. ‘*ceithre paistí*’ (*ceathrar páistí*), ‘*níos óga*’ (*níos óige*), ‘*deanaim a lan obair*’ (*déanaim a lán oibre*), ‘*rudaí milseoige*’ (*rudaí milse*), ‘*mo cúrsa*’ (*mo chúrsa*) agus araile.

Seo thíos **Ceist 2** sa scrúdú Scríbhneoireachta agus Úsáid na Gaeilge.

Scríobh **alt** do chomórtas iriseoireachta i nuachtán Gaeilge ar cheann de na hábhair thíos. Scríobh timpeall **160-180 focal**.

An chathair is fearr liom.

nó

An cinneadh is fearr a rinne mé riamh.

Seo a leanas trí shampla de fhreagraí a tugadh agus tráchttaireacht ghairid ar gach ceann acu.

SAMPLA 1

An cinneadh is fearr a rinne mé riamh

Bhí suim agam i gconaí sa réalteolaíocht. Ach cheap mé go raibh mé i m'aonar. Ní raibh aithne agam ar duine ar bith a raibh suim aige sa réalteolaíocht. Cheannaigh mé leabhair agus irisí. Ach ní feidir leat comhrá a bheith agat le leabhar no le hiris. Lá amháin chonaic mé fógra ar an teilifís 'Tá Cumann Réalteolaíochta na hEireann ag lorg baill nua'. Ní raibh aon eolas agam faoin chumann sin. Ach dúirt mé liom fein go mbainfainn triail as. Agus sin é an cinneadh is fearr a rinne mé riamh.

C'én sórt daoine a bheadh ann? Daoine cneasta agus fáilteach an chuid is mo daoibh. Thug siad seans dom rudaí nua a dhéanamh agus a fheiceáil: Slí na Bó Finne a fheicáil ó cheantar dorcha; úsaid a bhaint as teiliseoigh móra, fiú amháin an ceann i mBiorra; bualadh le daoine mór le rá cosúil le Patrick Moore agus spásairí (as Meiriceá agus as an Rúis).

Ina theannta sin thug sé seans dom cuairt a thabhairt ar tíortha eagsúla chun urú gréine a fheiceáil, go mór mór go dtí an Aifric. Tá suim mhór agam sa taisteal freisin, agus sna hainmhithe. Nuiar a bhí mé óg bhí dúil orm dul chun na hAifrice chun na hainmhithe fiáine a fheiceáil. Ach níl ach bringleod a bhí ann, cheap mé.

Ach d'eirigh liom é a dhéanamh, os rud é go raibh mé i mo bhall de Chumann Réalteolaíochta na hEireann.

Tráchttaireacht ar Shampla 1

Seo píosa scríbhneoireachta a léiríonn an caighdeán a bhfuiltear ag súil leis sa scríbhneoireacht i *Scrúdú Mheánleibhéal 2*. Tá an t-ábhar atá faoi chaibidil bainteach le téama an ailt agus baintear úsáid as stór focal leathan. Maidir leis an leagan amach, cuirtear tús maith leis an phíosa agus déantar forbairt mhaith ar na pointí sa dá alt ina dhiaidh sin. Tá an deireadh rud beag tobann, ach seans go raibh faitíos ar an iarrthóir dul thar an teorainn focal. Feictear go bhfuil bunstruchtúr na teanga faoi mar atá leagtha síos sa siollabas ar eolas ag an iarrthóir. Tá roinnt botún fánach anseo agus ansiúd, mar shampla, botúin litrithe agus easpa leanúnachais maidir leis an litriú e.g. '*i gconai?*' (*i gcónaí*), '*c'én*' (*cén*), '*eagsúla*' (*éagsúla*). Tá botúin ghramadaí ann chomh maith e.g. '*ní raibh aithne agam ar duine ar bith*' (*...ar dhuine ar bith*) agus '*ach níl ach bringleod a bhí ann*' (*ach ní raibh ann ach brionglóid*).

Baineann an t-iarrthóir úsáid as nathanna deasa ar nós *'ina theannta sin'* rud a fhágann go bhfuil blas nádúrtha go maith ar an phíosa scríbhneoireachta seo.

SAMPLA 2

An chathair is fearr liom

Chuaigh mé chuig Nua Éabhrac ar na mallaibh. Sin an aistear is faide atá déanta agus go dtí seo. Chaith mé seachtain in ait darbh ainm Yonkers. Is gá duit taisteal a dheanamh ma ata tú ag iarriadh gach rud a fheiceall. Bíonn reimshe traein agus busanna ann ó dubh go dhubh. Thug muid cuairt ar na radhanna uilig. Bhí mé ar bharr an Empire State Building ar Oíche Vailintín agus bhain sé geit asam. Tá Nua Éabhra saibhir le stair agus chuir an t-oileán Ellis bron orm. Rinne muid siuiloid thart ar pháirc larna. Bhí brat sneachta ina luí ar an talamh agus bhí an gaoth ag séideadh. Bhí an loch reoite. Mí na Nollag a bhí ann agus bhí sé deich ceim faoin reophointe. Fiú i ndoineann an gheimhridh is fiú an turas seo a dhéanamh is cuma faoi airgead. Chonaic muid an Dealbh Saoirse. Chuir sé díoma orm. Shíl mé go raibh sé an-ard ach chun an fhirinne a rá ní raibh. Bhí na tithe tabhairne ar fheabhas. Bhí rogtha agus tógtha bia agus deoch ar fáil. Cheannaigh mé bronntanais ach bhí orm cain a íoc ag an taerfort ar mo bhealach abhaile

Tráchttaireacht ar Shampla 2

Seo píosa scríbhneoireachta a léiríonn caighdeán measartha maidir leis an leibhéal a bhfuiltear ag súil leis i *Scrúdú Mheánleibhéal 2*. Tá an t-ábhar atá faoi chaibidil bainteach le téama an ailt agus baintear úsáid as réimse measartha focal. Sin ráite, déantar rudaí áirithe a aistriú go ciotach ón Bhéarla e.g. *'saibhir le stair'*, *'páirc larna'* agus *'Dealbh Saoirse'*. Uaireanta, milltear nath deas nuair nach litrítear i gceart é e.g. *'rogtha agus tógtha bia agus deoch'*. D'fhéadfaí an píosa a leagan amach níos fearr agus críoch oiriúnach a chur leis. Léirítear tuiscint mhaith ar an aimsir chaite, úsáid na réamhfocal agus araile. Tá fadhbanna áirithe ag an iarrthóir a d'fhéadfaí a chur ina gceart dá gcaithfí níos mó ama ag athléamh an phíosa agus ag ceartú na mbotún litrithe e.g. *'ait'* (*áit*), *'ma ata tu'* (*má tá tú*), *'Nua Éabhra'* (*Nua-Eabhrac*) agus araile.

SAMPLA 3

An chathair is fearr liom

Chuaigh mé agus mo chlann ar saoire go beagnach gach cathar san Eorap ach is

ea cathar na Gaillimhe an cheann is fhearr liom. Níl sé ach trí uair suas an bóthar, ní dhá duit aon eililt a fhail no bheith ag fanacht ar feadh na uaireanta san aerfort.

Tá radharcanna agus foirgineamh san Galliamh nios deasa na in aon tír eile. Ma bhionn lá deas agat ta na radharcanna idir an Chlár agus na Gaillimhe ar fheabhas. Ta go leor lochanna agus amhain deasa ann.

Tá na ostáin sna cathair an deas agus ta seónna iontach inti freisin. D'fhanaimid sna Great Southern anois is arís agus tá linn snámha ann agus bialann ana deasa freisin. Tá seoanna dó na páistí óga freisin í rith an tsamhraigh. Ta go leor bialanna deasa sna cathair ach is éa an 'Swallows Nest' an cheann a dtaithíonn is mó liomsa. Tá rogha maith ar an chlár agus níl sé rochostasach, tá an bia thar barr agus an tseirbhís go tapaigh. Tá a lán ceiliureadh ann i rith an tsamhraidh agus tagann na turasorí ó gach taobh den domhan chun iad a feiceáil.

Tá go leor tithe tabhairne ann freisin agus bionn seisiún ceol ann de gnáth. D-thaithníonn sé sin go mór liom mar bíonn damhsa agus amhránaíocht ann gach oíche Ach is í Rasaí na Gallimhe an celuradh is tabhtacht ata ar siúl ann. Thagann na céadta ann chun na rásaí gach bhliain.

Tráchtairacht ar Shampla 3

Níl an caighdeán a bhfuiltear ag súil leis sa scríobh i *Scrúdú Mheánleibhéal 2* léirithe sa phíosa áirithe seo. Cé go gcloítear le hábhar na ceiste, tá an freagra féin athráiteach agus ní bhaintear úsáid as stór focal atá leathan go leor don leibhéal seo. Is léir go bhfuil fadhbanna leanúnacha ag an iarrthóir seo le húsáid na mbriathra agus le húsáid na n-aimsirí e.g. *'D'fhanaimid sna Great Southern anois is arís'* (*Fanaimid sa Great Southern anois is arís*), *'Tá a lán ceiliureadh ann i rith an tsamhraidh'* (*Bíonn a lán ceiliúrtha ann...*), *'D'thaithníonn sé sin go mór liom'* (*Taitníonn sé sin...*). Tá go leor de na botúin a dhéantar an-bhunúsach agus ní bheifeá ag súil leo ag an leibhéal seo e.g. *'san Gaillimh'* (*i nGaillimh/sa Ghailimh*), *'na ostain'* (*na hóstáin*), *'gach bhliain'* (*gach bliain*), *'bialann ana deasa'* (*bialanna an-deas*).